

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4540/2023
07.11.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић, и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Сенић, адвокат из ..., против туженог „Електромрежа Србије“ АД Београд, чији је пуномоћник Катарина Ћосић, адвокат из ..., ради утврђења службености и накнаде, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3634/22 од 17.11.2022. године, у седници одржаној 07.11.2024. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **УКИДА СЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 3634/22 од 17.11.2022. године у ставовима другом и трећем изреке и предмет у том делу враћа другостепеном суду на поновни поступак.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3634/22 од 17.11.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3634/22 од 17.11.2022. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Лесковцу П 11977/20 од 06.06.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено постојање права стварне службености на послужном добру које је у својини тужиоца, непокретности на кат. парцели .. уписане у лист непокретности .. КО ... у корист туженог као власника повласног добра у површини од 988 м2 у мерама и границама ближе описаним у том ставу изреке. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да му на име накнаде за конституисану стварну службеног на кат. парцели .., уписаној у листу непокретности .. КО ..., исплати износ од 13.338,00 динара, са

законском затезном каматом од дана пресуђења тј. од 06.06.2022. године до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати 164.523,00 динара са законском затезном каматом у случају доцње дана извршности одлуке до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 3634/22 од 17.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда потврђена у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу првом изреке и одбачена тужба тужиоца поднета против туженог ради утврђења постојање права стварне службености. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 81.273,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије, због погрешне примене материјалног права, тужилац је побијао у ставовима другом и трећем изреке, а тужени у ставу првом изреке, са предлогом да се о ревизијама одлучи на основу члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца у смислу члана 410. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку, Врховни суд налази да је ревизија дозвољена, јер је другостепени суд укинуо пресуду првостепеног суда и одбацио тужбу, када је одлучивао о жалби туженог против пресуде којом је тужбени захтев тужиоца усвојен (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.06.2020. године).

Испитујући другостепену пресуду у побијаном делу става другог изреке у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је власник предметне кат. парцеле .., њива треће класе, површине 11,44 ара, уписана у лист непокретности .. КО Тужени је изградио далековод на траси ТС Ниш 2 - ТС Лесковац 2, чији електрични проводници прелазе изнад парцеле тужиоца. Изградња далековода је извршена на основу одобрења за градњу Министарства за инфраструктуру од 07.04.2008. године, док му је одобрење за употребу издало Министарство грађевинарства и инфраструктуре дана 26.09.2012. године. Вештачењем преко вештака геодетске струке, утврђено је да површина ваздушног простора изнад тужиоцеве парцеле која је заузета изградњом далековода износи 988 квм у мерама и границама ближе означеним у изреци првостепене пресуде. Вештачењем преко вештака пољопривредне струке утврђено је да је тржишна вредност тужиоцеве парцеле износи од 45 дин/квм, а услед изградње далековода дошло до умањења тржишне вредности наведене површине од 988 квм у висини од 30%, што износи 13.338,00 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужилац има правни интерес да у судском поступку тражи утврђење постојања стварне службености, да је услед постојања службености дошло до умањења тржишне вредности његове парцеле, те да с тога има право на накнаду у износу утврђеном налазом вештака сходно члановима 49. став 1., 51. и 53. ставови 1. и 3. Закона о основама својинскоправних односа, оценивши као неоснован истакнути приговор застарелости потраживања тужиоца јер се рок застарелости има рачунати почев од датума када је донето решење којим је дозвољена употреба далековода, позивајући се на члан 158. Закона о планирању и изградњи. У конкретном случају, тужени је дозволу за изградњу предметних далековода и високонапонских електричних проводника примио 15.10.2012. године односно дозволу која је издата 26.09.2012. године и да тог тренутка далековод није био пуштен у функцију.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда да тужиоцу као власнику послужног добра припада правилно утврђена одговарајућа накнада за стварну службеност на терет туженог као власника повласног добра сходно члану 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа, налазећи да је приговор застарелости правилно оцењен. Међутим, другостепени суд је укинуо првостепену пресуду и одбацио тужбу тужиоца у делу за утврђење службености применом члана 194. Закона о парничном поступку, налазећи да тужилац нема правни интерес за подношење тужбе за утврђење, јер то право припада само власнику повласног добра, по одредбама Закона о основама својинскоправних односа.

По оцени Врховног суда другостепени суд је учинио битну повреду поступка из члана 74. став 1. у вези члана 194. ЗПП, што је утицало на законитост одлуке.

Страначка легитимација у парници представља материјално-правни однос странке према предмету спора, односно према праву ради чије заштите је парница покренута. Стога су у парници стварно легитимисани као учесници субјекти материјално-правног односа из кога је парница настала. То значи да је тужилац активно легитимисан када из материјално-правног односа из кога је настао спор произлази његово право да захтева утврђење неког права, извршење чинидбе или трпљење, а тужени је пасивно легитимисан када из истог односа произлази његова обавеза да трпи или изврши оно што тужилац има право захтевати. Правни интерес за вођење парнице и активна легитимација су различите категорије, па је последица непостојања правног интереса одбачај тужбе, док недостатак активне или пасивне легитимације подразумева мериторно одлучивање, односно одбијање захтева. Правни интерес код тужбе за утврђење оцењује се са становишта примене материјалног и процесног права. Одредбом члана 194. став 2. ЗПП прописани су услови за подношење тужбе за утврђење. Тужилац може поднети тужбу за утврђење ако има правни интерес за пружање овог вида правне заштите. Правни интерес је процесна претпоставка о којој суд води рачуна по службеној дужности и по приговору странака до закључења главне расправе и битно је да постоји у тренутку доношења одлуке о основаности тужбеног захтева.

По становишту Врховног суда, у конкретном случају не ради се о установљавању права стварне службености из члана 56. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, већ о утврђењу да је већ заснована законска службеност

постављања далековода, који се простира изнад парцеле тужилаца, а тужилац тражи утврђење тог терета наводећи да има правни интерес који се огледа у његовом праву да тражи одговарајућу накнаду, у праву да зна у ком делу му је ограничено право својине утврђењем службености, као и ради уписивања тог права у катастар непокретности ради остваривања пореских олакшица, што је другостепени суд пропустио да оцени са становишта постојања правног интереса тужиоца за подношење тужбе.

У поновљеном поступку другостепени суд ће имати у виду наведене примедбе и донети правилну одлуку у овом делу.

Из свега изнетог одлучено је као у ставу првом изреке на основу члана 415. став 1. ЗПП, у вези члана 420. став 6. ЗПП.

Према члану 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. истог члана, о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају нису испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку јер не постоји потреба да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, нити је потребно уједначавање судске праксе, као ни ново тумачење права. Предмет тражене правне заштите је одговарајућа накнада поводом конституисања законске стварне службености проласком кабла електричне енергије ваздушним путем изнад катастарске парцеле у власништву тужиоца на основу одредбе члана 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа. Одлуке нижестепених судова о обавези туженог да тужиоцима исплати накнаду и оцена приговора застарелости потраживања у складу је са правним ставом Врховног касационог суда усвојеним на седници Грађанског одељења одржаној 23.01.2017. године. Делом ревизијских навода се заправо оспорава утврђено чињенично стање, што у поступку по ревизији није дозвољено на основу члана 407. став 2. ЗПП. Поред тога, битне повреде одредаба парничног поступка на које се посредно ревизијом указује не представљају дозвољени ревизијски разлог. Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије туженог у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Тужба у овој правној ствари ради утврђења права службености и накнаде поднета је 23.12.2020. године. Поднеском од 20.05.2022. године тужилац је преиначио тужбу и као вредност предмета спора означио 13.338,00 динара.

Према члану 403. став 3. Закона о парничном поступку, ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Како у конкретном случају вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан преиначења тужбе, ревизија туженог није дозвољена.

На основу изнетог, применом члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**